

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 16. novembra 2017 - Leto XXVII, št. 46

stran 2-3

SPORAZUM JE POMEMBEN ZA PORABSKE SLOVENCE IN PREKMURSKÉ MADŽARE

GOSLAR HALGATO BANDA
stran 4

»SLOVENCÍ SMO KAK DRŽINA - Z GNAKOGA GNEJZDA«
stran 5

NOGOMET JE BETEG
stran 8

Če bi ga nej bilau, bi nam bole težko bilau

Pred 25. leti, leta 1992, sta dva rosaga – Madžarska pa Slovenija – podpisala en dokument, steri od tistoga mau ma vpliv na življenje Vaugrov v Sloveniji pa Slovincov na Vogrskom. Tau je biu *Sporazum o zagotavljanju posebnih pravic slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji/A Magyar Köztársaság területén élő szlovén nemzeti kisebbség és a Szlovén Köztársaság területén élő magyar nemzeti közösség külön jogainak biztosításáról szóló egyezmény*. Tau je biu prvi takšen sporazum (egyezmény), steroga je Vogrška podpisala z enim od svoji sausedni rosagov. Tistoga ipa smo manjšinci meli čütenje, ka se je sporazum nej naraudo v prvi vrsti zavolo nas, Porabski Slovincov pa prejkmurski Madžarov, stere nas nejga tak dosta, liki bole zavolo tisti madžarski skupnosti, stere so živala (pa živijo) v drugi sasednji rosagaj, v Slovakiji, v Romuniji, v Srbiji... Nji je trno dosta pa je Madžarska nücala eno dobro peldo, ka bi tej sausedom pokazala, ka na takšo formo se tö leko manjšinska politika dela. Sploj pa zatok, ka s tejmi sausedi tistoga ipa Madžarska nej mejla najbaukše odnose, pa tau ranč zavolo Madžarov v tej rosagaj. Slovenija, kak nauvi, mladi rosag je pa zgrabila vse prilike, ka bi leko več pomagala svoji manjšini v Porabji, ka bi jo leko bole zaščitila.

Zdaj je že vseedno, ka je bijo vzrok, dapa tau je gvüšno, ka se je zavolo toga sporazuma dostakaj premekniko tak v Porabji kak v Prekmurji. Istina, ka smo večkrat mislili, ka so tau samo liture na papiri, ka politiki samo dosta gučijo na djilejšaj madžarsko-slovenske manjšinske mešane komisije, podpišuvlejo se zapisniki (jegyzőkönyv), zgodi se pa bole malo. Če smo šteli zapisnike vsakšo leto, smo najšli v nji izraze, kak »mo poglednili«, »mo preučili možnost«, mo, mo, mo... Te smo se večkrat čemerili, zakoj »mo (bomo)«, zakoj ne piše »rejšimo«, »napravimo« itd.

Dapa gnauk so se samo začnile kolé obračati pa se stvari tö na baukše obračati.

Če zdaj poglednemo nazaj na tej 25 lejt, leko ugotovimo, ka vse se je napravilo s pomočjauv sporazuma. Če bi toga sporazuma nej bilau, leko ka bi nej meli Slovenski radio v Monoštri (leko, ka bi na den itak samo eno vörni program meli na njem, nej pa štiri vörnoga), nej bi bilau poti med Gorenjim Senikom pa Verico, nej bi bilau ništrni šaulski pa kulturni inštitucij pa leko, ka bi nej bilau naši novin tö nej v tej formi, pa bi nej mogli šteti tej moji misli o Sporazumu, steri je potreben biu pa potreben.

Marijana Sukič

Ljubljana: Mednarodno znanstveno srečanje

SPORAZUM JE POMEMBEN

Pod pokroviteljstvom predsednika Državnega zbora RS dr. Milana Brgleza je Inštitut za narodnostna vprašanja pripravil Mednarodno znanstveno srečanje ob 25. obletnici podpisa Slovensko-madžarskega sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji. Znanstve-

skem Državnem zboru. Pogrešali smo Ferenc Horvátha, predsednika Madžarske narodnostne samoupravne skupnosti.

Predsednik slovenskega Državnega zbora Milan Brglez je svoje uvodno predavanje naslovil *Zaščita tradicionalnih in novih manjšin v vrtincu vzpenjanja družbene nestrpnosti v 21. stoletju*.

Najprej je namenil pozornost

ce kot enega ključnih civilizacijskih dosežkov. Tudi zato, ker so splošne in univerzalne človekove

Sonja Novak Lukanovič, direktorica INV, Milan Brglez, predsednik slovenskega Državnega zbora, in Miran Komac, sodelavec pri pisanju sporazuma

no srečanje je bilo 6. novembra, natančno na obletnico podpisa sporazuma. V Ljubljani sta sporazum podpisala tedanja zunanja ministra Slovenije in Madžarske dr. Dimitrij Rupel in dr. Géza Jeszenszky.

V razpravi so sodelovali predvsem strokovnjaki, pa tudi politiki. Slovence v Porabju so predstavljali Eika Köleš Kiss, zagovornica Slovincov v madžarskem Parlamentu, Jože Hirnök, predsednik Zveze Slovincov na Madžarskem in edini porabski udeleženec ob podpisu sporazuma, Martin Ropoš, predsednik Državne slovenske samouprave, Gábor Huszár, župan mestne občine Monošter, Andrea Kovács, direktorica Razvojnega centra Slovensko krajina, dr. Katalin Hirnök Munda (Inštitut za narodnostna vprašanja) in dr. Boris Jesih, slovenski generalni konzul v Monoštru, ter etnologinja Marija Kozar Mukič kot predstavnica Slovincov v Sombotelu. Najvišji predstavnik prekmurskih Madžarov je bil dr. László Göncz, narodnostni poslanec v sloven-

skem Državnem zboru. Pogrešali smo Ferenc Horvátha, predsednika Madžarske narodnostne samoupravne skupnosti. Predsednik slovenskega Državnega zbora Milan Brglez je svoje uvodno predavanje naslovil *Zaščita tradicionalnih in novih manjšin v vrtincu vzpenjanja družbene nestrpnosti v 21. stoletju*. Najprej je namenil pozornost

Katalin Hirnök Munda o pomenu sporazuma za slovensko narodno manjšino na Madžarskem

skem Državnem zboru. Pogrešali smo Ferenc Horvátha, predsednika Madžarske narodnostne samoupravne skupnosti. Predsednik slovenskega Državnega zbora Milan Brglez je svoje uvodno predavanje naslovil *Zaščita tradicionalnih in novih manjšin v vrtincu vzpenjanja družbene nestrpnosti v 21. stoletju*. Najprej je namenil pozornost

Marija Kozar Mukič, etnologinja in predstavnica slovenske samouprave na madžarskem Parlamentu, in Ferenc Hajós

pravice, ki pripadajo vsem ljudem, močno povezane z zgodovinskim razvojem manjšinskih pravic. Predavatelj je v tematiko človekovih pravic vključil odnos do beguncev in njihovo prilagajanje okolju, v katerega prihajajo. Kar se tiče manjšinske zaščite, je tudi dejal, da so razne konvencije in zakoni premalo, potrebna je posebna zaščita manjšin. Brglez je izpostavil še, da ne smemo pozabiti na zgo-

novine, niso najbolj dobrodošle. Zato se kaže nuja po ponovnem in posodobljenem razmisleku o vprašanju varstva manjšin. Problemi so tudi v naraščajoči družbeni nestrpnosti, pred katero si ne smemo zatiskati oči, če želimo ohraniti človekove pravi-

ZA PORABSKE SLOVENCE IN PREKMURSKÉ MADŽARE

vanju in gospodarstvu. Ključna pri vsem je, tako Milan Brglez, zaščita jezika kot izhodišča za

zagovornica Slovencev iz Sombotela, Martin Ropoš, Erika Köles Kiss, zagovornica Slovencev v
ki predstavlja, kako je nastajal sporazum

identiteto. Enako važno se mu zdi, kako državi preprečujeta nestrpnost do manjšin. Najtežje vprašanje in najbolj zapleten je odgovor, kako je z emocijami do manjšin, koliko lahko znanost upošteva emocije, kako in koliko jih upoštevati na racionalni način. Za to vprašanje pa nima odgovora predsednik slovenskega Državnega zbora.

Udeležence sta pozdravila tudi zagovornica Slovencev v madžarskem Parlamentu Erika Köles Kiss in poslanec madžarske narodnosti v slovenskem Državnem zboru dr. László Göncz.

Erika Köles Kiss je povedala, da sporazum daje dobre rezultate, kar se tiče sodelovanja, pa sta Slovenija in Madžarska lahko marsikomu v Evropi za zgled dobrega sodelovanja. O zastopnosti v parlamentu meni, da je njena izvolitev napredek, čeprav nima pravice glasovanja kot poslanec iz vrst narodnosti. Povedala je tudi, da Madžarska po letu 2010 namenja manjšinam večjo pozornost in skrb, saj se je, denimo, denarna pomoč v treh letih povečala za trikrat v primerjavi z leti prej. Izrazila je potrebo po gospodarskem razvoju Porabja v obliki, ko bi lahko mladi ob zaposlitvi uporabljali znanje slovenskega jezika.

László Göncz je ocenil, da imajo Porabski Slovenci manj pravic kot prekmurški Madžari, čeprav velja sporazum za obe manjšini. Vzroke je mogoče najti v različnih izhodiščih, kajti raven manjšinske zaščite je bila že ob podpisu sporazuma v Sloveniji višja kot na Madžarskem. Vendar ostaja v Sloveniji problem v razliki med dobro opredeljenimi in zapisanimi nalogami in njihovim uresničevanjem v vsakdanjem življenju. Recimo tudi pri rabi obeh jezikov in še na drugih področjih. Res je, tako László Göncz, da je sporazum ustvaril novo, pozitivno ozračje za sodelovanje med prekmurškimi Madžari in Porabskimi Slovenci. V obširni razpravi so obravnavali nastajanje in vsebino dvostranskega sporazuma v dvo- in večstranskih odnosih in za zaključek, kako je z uresničevanjem določb dvostranskega sporazuma. Nekaj časa je bilo namenjenega razpravi o predlogih in pobudah, preden se je dr. Miran Komac, soavtor sporazuma, odločil za kratek povzetek srečanja.

Kako je sporazum nastajal, je pojasnil Ferenc Hajós, ugleden pravnik in prvi slovenski veleposlanik v Budimpešti. Za sporazum sta se Slovenija in Madžarska dogovorili leto dni po vzpostavitvi diplomatskih odnosov, kar je dokaz, da sta bili zainteresirani za ureditev položaja manjšin. »Manjšine, ki so zadovoljne s svojim položajem, so dejavnik sodelovanja na vseh področjih. Ureditev položaja manjšin je tudi pokazatelj ravni demokracije v teh državah,« je dejal Ferenc Hajós in opomnil, da je dala idejo za sporazum Madžarska, ki je tedaj že podpisala podoben sporazum z Ukrajino, Slovenija pa je pobudo takoj sprejela. Nastajanja osnutka so se lotili Ferenc Hajós, dr. Miran Komac in dr. Mitja Žagar. »Delo nam je olajšalo dejstvo, da je bil položaj obeh avtohtonih manjšin, madžarske in italijanske v Sloveniji, urejen na zelo visoki ravni

in smo marsikatero določilo lahko uporabili pri pisanju predloga osnutka,« je ocenjeval Ferenc Hajós in izpostavil, da je sporazum zelo kakovosten in zagotavlja pravice manjšin na zelo visoki ravni in na vseh področjih življenja manjšin, od kulture, izobraževanja, gospodarskega razvoja, stikov z matičnima narodom do politične participacije.

Da se je Madžarska hitro pridružila slovenskim stališčem, je mogoče oceniti iz dejstva, da je bila manjšinska zaščita v Sloveniji na zelo visoki ravni, je menil tudi Miran Komac, prav tako član skupine, ki je pripravljala osnutek sporazuma.

Madžarski pogled na nastajanje sporazuma je pojasnil dr. Imre Szilágyi in izhajal iz širšega konteksta odnosov tudi z Ukrajino, Romunijo, Slovaško in Srbijo. Sicer pa so kmalu, leta 1995, podpisali podoben sporazum tudi s Hrvaško. Poudaril je, da Madžarska zelo ostro reagira na kršenje pravic svojih manjšin v sosednjih državah, kar se je nazadnje zgodilo v odnosih z Ukrajino. O vlogi matičnih držav v mednarodnem pravu je govoril Vizi Balázs, zlasti o povezanosti človekovih in manjšinskih pravic. Izpostavil je dilemo, koliko pomoči sme nuditi matična država svoji manjšini in poudaril, da je temeljna naloga države, da podpira manjšine na svojem ozemlju.

Zapisnike s sej mešane komisije, ki ocenjuje uresničevanje sporazuma in dogovore o nalogah, sta analizirala dr. Romana Bešter in dr. Janez Pirc. Do zdaj se je zvrstilo 16 zasedanj mešanih komisij, njihovo vsebino sta razdelila v osem tematskih sklopov, in sicer je na prvem mestu šolstvo oziroma izobraževanje, sledijo kultura, mediji, raba jezika, politično pravni položaj manjšin, gospodarstvo, versko področje in znanstveno-raziskovalno delo. V analizi sta naštel, kar je zanimivo in pomenljivo, tudi najpomembnejše poudarke, ocene in dogovore.

Zelo podroben pregled, pogled

pripadnikov slovenske narodne manjšine na Madžarskem na pomen in uresničevanje sporazuma, je pripravila dr. Katalin Hirnök Munda. In sicer je analizirala intervjuje, izvedene konec septembra z voditeljema dveh slovenskih organizacij, Zveze

žarske narodnostne skupnosti v Sloveniji je pripravil dr. Attila Kovács.

V razpravi so sodelovali predsednik Zveze Slovencev Jože Hirnök, ki je ocenil, da je mnogo narejenega, dosti nalog pa še čaka. Imre Szilágyi je opozoril

Jože Hirnök, predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem, ki je bil v Ljubljani ob podpisu sporazuma

Slovencev na Madžarskem in Državne slovenske samouprave ter z zagovornico slovenske manjšine v madžarskem parlamentu. Vsi trije so člani slovensko-madžarske mešane komisije. Avtorica predstavlja dosežke (mimogrede, ni jih malo), dolgotrajne odprte probleme, učinkovitost delovanja komisije, pomen sporazuma za razvoj slovenske narodne skupnosti in tudi even-

na nezainteresiranost medijev do manjšinske tematike tako na madžarski kot slovenski strani, dr. Janez Dular je govoril o neurejenih razmerah pri slovenskem bogoslužju v Porabju, slovenski generalni konzul dr. Boris Jesih se je zavzel za krepitev čezmejnega sodelovanja in uresničevanje čezmejnih projektov ter poudaril vpliv sporazuma na povezovanje Porabskih Slo-

V razpravi je sodeloval tudi generalni konzul R Slovenije v Monoštru Boris Jesih

tuelno aktualizacijo sporazuma. (Zaradi tehtnosti, aktualnosti in obsega bomo o razpravi Katalin Hirnök Munda posebej poročali v naslednji številki Porabja.) Podobno in zelo podrobno analizo o pogledu pripadnikov mad-

vencev in prekmurških Madžarov, Miran Komac pa je zaključil z univerzalno mislijo: Če sporazuma ne bi imeli, bi ga morali podpisati zdaj.

Tekst in fotografije: Ernest Ružič

PREKMURJE

Martinovo

11. novembra, na den, gda godüje v Somboteli rojeni sveti Martin iz Toursa, je v dosta evropski rosa-gaj veselo, vej pa je tau tüdi den, gda se mošt vömini v vino. Premi-naüci konec kedna je tüdi v Prek-murji na dosta mestaj, tak v gori-caj, krčmaj, ali na drügi krajaj, na špajsen način moški, preoblečeni v püšpeka, blagoslavlo vino. Ob toj priliki se je v dosta mestaj gela tüdi martinova gouska, poleg nje pa ške rdeča kapüsta in mlinci.

Leko povemo, ka je tau svetek, s sterim ne častimo samo vina, liki vse tisto, ka nam je narava dala v tom leti. Pavri in vsi tisti, steri živijo od zemle, so letos dostakrat žalostni bili. Prva je na sprtoletije prišo sren, po tistom pa vleti večkrat viher in toča. Tisti vinogradniki, steri so meli srečo in jih je niti ena od tej nevol nej dosegnola, so meli trno lejpo grauzge, stero-ga so pobrali že sredi meseca septembra, dva ali tri kedne prva, kak smo toga vajeni. Brodim, ka de tüdi vino letnika 2017 fejest dobro, sploj te, če je bilou že do zdaj in bau tüdi pozimi v kleti delo dobro opravleno.

Majo pa prekmurski vinogradniki eno velko nevolu. Zdaj na trsih raste grouzge ške samo na okauli 550 hektarih zemle. Tisti, najbole pesimistični, pravijo, ka de jih do leta 2030 ostalo ške samo 150 hektarov. In zakoj je tau tak? Mladi se s tem delom več neškejo spravlati, pauleg toga menši vinogradniki, tej pa je največ, bole žmetno odajo svoje vino, pa tüdi zakoni so iz leta v leto bole ostri. Na srečo gejo ene izjeme. Neka mladih je najšlo volau za delo v gorica, pa tau nej za hobi, liki za tau, ka si z vinom škejo prislüžiti tüdi svoj vsakdanešnji krü.

Silva Eöry

Jože Kovač - Uri

GOSLAR HALGATO BANDA

Jože Kovač - Uri je mužikaš že od malih naug. Najbole je znani po tom, ka nastopa v erični prekmurski ciganski glasbeni skupini Halgato band: »Gda se je v Soboti odperala ena veterinarska firma, je eden pajdaš prišo k meni in mi je pravo, ka nücajo mužikaše, steri bi na gosli, kitaro in fude prekmursko muziko špilali. Nejsan najšo nikoga, steri bi na gosli znau špilati, pa sam se v trej kednaj san šest pesmi navčo na té instrument špilati. Feri Lainšček je te prišo tüdi ta in je pravo, ka bi leko mi ansambel meli, steri bi se zvau Zlati zob. Ges sam nej steu, ka bi meli tau ime, vej pa je te biu že v Srbiji en ansambel s takšim imenom. In te je Feri pravo, ka mo Halgato band. In tak smo začnili 2001. leta pod

Ostojic, smo prvo paut gvini-li (gyöztünk). Po tistom smo 2005. leta napravili ške CD z naslovon Orkester za poljube in začnili nastopati po Sloveniji, v Avstriji, Italiji, Daj-

Halgato band

člandi in dosta tüdi na Rovaškom, gé so nej bili včeni takše muzike. Nikdar nemo

tüdi toga, ka je že rano prišo v stik z muziko, vej pa so bili skor vsi doma ali pri žlati mužikaši: »Že dedek je špilo gosli. Oča je tüdi biu mužikaš. Moja kariera se je začnila te, gda

san biu star 15 let. Prva sam tak brodo, ka mo küjar, tak je stela tüdi moja mama. Samo te me je muzika bole potegnola. Kak mladi pojep sam špilo, pokojni Vinko

človeka. Ške prva kak je Jugoslavija razpadnola, sam prišo nazaj v Slovenijo.«

Muzika in turizem sta zdaj tisto, ka sta fontoški tau njegovoga žitka. Že duga leta dela kak animator in predstavnik slovenske turistične agencije Relax na rovaškon mordji. Turisti so najbole veseli te, gda kitaro v roke vzeme, zašpila in ške kaj lepoga spopejvle: »Če me što pita, gé mam gosli, njemi povem, ka jih neman s sebov, vej pa bi se moje stare gosli na morskem lufti brž vničile. Mam pa rad morsko gesti, pa tüdi ribe rad lovim, samo jih te, gda se pokejpm z njimi, vse spistim nazaj v vodau. Pauleg toga tüdi rad gobe naberam, sploj pa rad pridem domau v Prekmurje, tüdi če mam samo neka vör cajta, ka poglednem mamo in drügo žlato.«

Na mordje rad odpela tüdi svojo boukšo polovico, Natašo,

Na mordji, s kitaro

tem imenom tüdi nastopati.« Halgato band je svoj največji uspeh dosegnol 2003. leta, gda so vödali CD in kaseto z naslovon Komi de ravnica bejla. Vö jo je dala založba Franc-Franc, na njej pa so pesmi v prekmurskom in romskom (ciganjskom) geziki. Naslovna pesem je gratala velki hit in leko povejmo, ka je gnesden v Prekmurji že ponarodela: »Tisto leto smo prvo paut šli nastopat tüdi v Maribor na festival narečne popevke, steri se je inda svejta zvau Vesela jesen. S pesmijo Skuza, za stero je Feri Lainšček napiso besedilo, muziko pa Milan

pozabo, kak nas je v Veli luki dvej gezero lidi poslüşalo.« 2010. leta je skupina vödala tretji CD z imenom Romano drom - Romska pot, 2014. pa še štrtoga z imenom Goslar.

Jože Kovač - Uri je gor raso vküper s tremi brati in tremi sestrami v velki držini na Pušči, vesnici pauleg Murske Sobote. »Mam lejpe spomine na mladost. Živeli smo skromno, v harmoniji. V vrtec sam odo na Pušči, v šaulo pa peški v Soboto, na drügo osnovno šaulo. Gda je biu sneg, bi se najrajši potegno pod vankiš, ali sam vseeno šau,« se spominja svoji mladih let in

Ribič, steri furt spisti ribo nazaj v vodau

Horvat me je dosta navčo, pa Elemer in Miška Baranja tö. Neka cajta san tüdi v glasbeno šaulo odo.« Po zgotovljeni osnovni šauli je prva šau na soboško poklicno šaulo, samo ka se njemi je tam nej tak povidlo, in tak se je znajšo v šauli za poklicne sodake v Rajlovci pri Sarajevi: »Prvi dnevi so glij nej bili lepi. Žalosten si, ka si daleč od dauma, pa nikoga ne poznaš. Te so mi ške kak kakšni birki vse lase doj pobrili. Je pa istina, ka te sodadžija zresni, napravi za

stero je konec meseca oktobra vzeu za ženo. »Müva sva se pred par leti spoznala na Festivali Bujte repe, meseca oktobra v Soboti. Njeni oča je biu pokojni novinar Boris Hegediš. Zdjaj že neka cajta vküper živeva v rami, stero-ga sva pred šestimi leti küpila,« ponosno pove Jože Kovač - Uri in cujda, ka se rad družü tüdi s svojim vnükom Krisom, s sterim ga je pred dvema letoma osrečila 28-letna čerka Patricija.

Silva Eöry
kejpi: oseb arhiv

»SLOVENCİ SMO KAK DRŽINA - Z GNAKOGA GNEJZDA«

Na sređi letošnjoga junija so v Šentvidi pri Stični držali že 48. Tabor slovenski pevski zborov. Skoro na vsikšom srečanju slovenski pesmarci pa pesmarov so v preminaučom pau stoletju kujbili člani Mešanoga pevskoga zbora ZSM Avgust Pavel z Gorenjoga Senika, vejpa v tisti mali varaš niže Ljubljane vsikšo leto pozovejo skupine od zvün grajnc Slovenije tō.

28. oktobra se je po dugom cajti zgodilo, ka sta dva zbora s Šentvida gorpoiskala najvejšo porabsko vesnico. Na zadvečernom pesmarskom programi Zveze Slovencev na Madžarskem z imenom »Jesenski pozdrav« sta v Kulturnom domi na Gorenjom Seniki zvün domanje skupine spejvala eške Moški pa Ženski zbor Kulturnoga društva Vidovo.

»Zdaj so nas končno gorpoiskali,

so koražno na oder staupile članice Ženskoga pevskoga zbora Vidovo. »Ženske se rade dobivamo, zvek-

Gorenjesinčarski zbor je kak domanja skupina opro koncert

šoga spejvamo slovenske ljudske pa umetne pesmi,« je povödala članica zbora Helena Adamlje. Na

more srečavati: z gnakoga gnejzda smo, mamog nake korenjé.« Po ženskaj so na oder staučili moš-

ki pesmarge KD Vidovo. »Našiva dva zbora svetita kleti 50 lejt delovanja brezi pavze. Mi smo člani Kulturnoga društva Vidovo, štero má pet sekcij - zvün nas eške gledališko pa mlašečo ino vözraščeno folkloro,« smo čüli

zborovodja iz Škofje Loke Urban Tozon, šteri má ovak badva zbora prejk. »Bejdvej skupini vsikšo leto rastéta v znanji pa numeri članov. Skrb mam, aj bau naš program večfélé, vsikši aj nika za sé najde. Dëmo od ležejši prauiti žmetnejšim pesmim. Spejvamo slovenske ljudske pa umetne pesmi, večkrat pa se tekneto tihinski naut tō.« Moški s Šentvida so svoj nastop rejsan končali z eričnov nápoljskov pesmov »Funiculi, funicula«, štera je mejla v sebi slovenske reči tō.

»Tabor slovenski pevski zborov je tradicija, štera je važna za cejlo osrejdno Slovenijo. Naš varaš Šentvid dosta lidi pozna zavolo srečanja, vsi domanji pa sodelujemo v organizaciji,« je pripovedjala podpredsednica KD Vidovo Alina Cunk Perklič. »V svoj varaš na pau poti med Ljubljanov pa Novim mestom vsikšo leto pozovëmo zamejske zборе tō. Vejpa sta tradicija slovenske rejči

Moški pesmarge iz Šentvida so dostakrat vällili dobro kraplo

vejpa naša sinčarska skupina že 45 lejt odi v Šentvid pri Stični. Vsakšo leto gorstauipimo na predvečer pa na glavnom programi tō. Več lejt so že premišlavali, ka nas pridejo poglednit, gnes se je tau posrečilo,« nam je eške pred koncertom tapravo zborovodja MePZ Avgust Pavel Ciril Kozar. »O srečanjaj mamog samo lejpe spomine, tam vküppridejo lidgé, šteri radi spejvajo. Tisto je naš glavnen nastop v leti,« je kujdau Ciril Kozar, šteri s svojim zborom kauli desetkrat na leto gorstauipi doma pa v Sloveniji. Na vsikšom nastopi pa mujs zaspejvajo najmenje edno porabsko ljudsko pesem. Ranč tak je bilau zdaj tō: domanji zbor je koncert začno z nautov »Jagrič mi gre v zeleni log«, te pa eške zaspejvo dve lejpi štiriglasni slovenski pesmi. Po takšom začetki

koncertu žensek iz Šentvida smog rejsan čüli narodne pesmi med drugimi s krajini Bela krajina ino Koroška pa iz Škofje Loke. »Vsikši pondeljek se srečamo v sedmój vöri večer, proba trpi vöro pa pau,« je dale gučala nekdešnja predsednica zbora. »Zborovodja prinesé nautline, tiste si prejkpogledneto, un pa gorvzeme, kak spejvamo. S tistoga se doma dale včimo, na probaj pa se začne žmetno delo, ka aj bi vsikši glas na mesto prišo.«

Brezi domanji žensek bi nej bilau taborov v Šentvidi, pravijo. »Vsikšo leto smo kuj pa spoj rade spejvamo. Tistoga ipa je trnok dosta lidi pri nas, najlepše pa je tisto, gda v soboto večer zamejski Slovenci spejvajo,« je pripovedjala gospa Helena pa skončala: »Slovenci smog kak držina, štera se

Ženski pevski zbor Vidovo - nega tabora v Šentvidi brezi nji

od predsednika moškoga zbora Borisa Sadara. »Dosta smog na pauiti, vsikšo leto gorpoiskemo Slovence v kakšom drugom rosagi. Bili smog v Srbiji, Bosniji, na Taljanskom, zdaj smog pa na Vogrskom.«

Od šentvidski moškov smog čüli lejpe slovenske zborovske pesmi, med njimi fantovske pa vinske tō. Kak domanji, uni ranč tak vsikdar gorstauipijo na taboraj. »Tau je spoj veuki dogodek za naš varaš, vsikšo leto pride več gezero pesmarov. Med njimi je vsikdar gorenjesinčarski zbor tō,« je eške raktomačo predsednik Sadar.

»Moji pesmarge pa pesmarce smog spoj flajnsni,« se je smejau mladi

ino gordržanje slovenske kulture važniva za Slovence tak v Sloveniji kak zvün njeni grajnc. Na gnešnji koncert smog se naši pesmarge intenzivno pripravljali. Prišli smog zatok, ka se v imeni naši lidi zavalimo, ka v Porabji skrb mate na slovensko rejč pa kulturo.«

Kak je tau šega, se je za konec na odri zbralo više štirideset pesmarov. Zbori smog vküper zaspejvali pesmi »Slovenska dežela« ino »Pa se sliš«. Eške dugo smog v vüjaj čüli »svet'ga Vida zgun«, med publiko ga je poslüşala Mária Trifusz tō, štera je kak zborovodkinja 26 lejt pelala Mešani pevski zbor Avgusta Pavla.

-dm-

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Pomalek do 60 forintov ali še več koštala djajca

Zavolo ptiče gripe (madárinfluenza) pa zavolo čemera fiptronil, ka smog kokauši s sildjom podjele, smog se djajcine cejne fejt zdignile. Tau je pa zato, ka malo je kokauši, küpcov je pa dosta. V Somboteli smog najdejo taše baute, gde za edno djajco že 55 forintov prosijo, pa kak pravijo, do konca leta do smog cejne še zdigale.

Na začetku leta je v Angliji, v Franciji, v Belgiji pa v Italiji bilau dosta okuženi kokauši s ptičjo gripov. Zavolo tauga je od januarja do majuša več kak 360 gezero pur pa nesnic trbelo zarezati. Avgusta, gda je že vsakši tau mislo, ka smog se rejšili gripe, smog na Nizozemskom vöpokazali fiptronil v djacaj, ka je s sildjom prišo v djajce, ka smog kokauši podjeli. Tau je eden taši strup, s šterim smog pšenico pa kukrco škropili proto insektov pa je notra ostano v semeni. Zavolo tauga smog na Nizozemskom 180 farm nutzapri, gde smog taše kokauši bile, stere smog za djajca volo držali. Za par dnij smog v Nemčiji 28 miliaun djajec najšli, iz šteri smog fipronil vöpokazali, sledkar pa že pri nas na Vogrskom smog tō bila taša djajca.

Pri nas na Vogrskom je tau bila velka sreča, ka smog pri djajcay prometni davek iz 27 procentov dolapistili na 5 procentov, etak smog te djajca od pet do osem forintov falejša. Dapa kak edni pravijo, še etak se tō ma zgoditi, ka do konca leta edno djajce de 80 forintov koštalo. Tau je pa zato, ka zavolo mraza kokauši do še menje nesle kak v leti, gda je toplo.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

»Green, Creative, Smart« *

Na kočevskem gradbišču evropske tovarne največjega svetovnega proizvajalca industrijskih robotov, japonske Yaskawe, so položili temeljni kamen. Pred polaganjem so v Kulturnem centru Kočevje pripravili slovesnost s pozdravnimi govori predsednika vlade Mira Cerarja, predstavnikov družbe Yaskawa in kočevskega podžupana Romana Hrovata. Premier Cerar je v svojem govoru poudaril, da naj bo politika v službi gospodarskega napredka in razvoja, ter dodal, da vlada spodbuja in išče možnosti novih naložb, s čimer bi okrepila gospodarski razvoj države. Premier je tudi povedal, da slovensko industrijo po svetu predstavljajo z besedami »Green, Creative, Smart«, za tak pa je označil tudi projekt nove tovarne. Podpredsednik Yaskawa Electric Corporation Manfred Stern je med drugim dejal, da so za kočevsko naložbo trdo delali in ujeli vse roke, gradnjo pa začeli celo mesec pred zastavljenim rokom. Tovarna bo začela obratovati v zadnji četrtini prihodnjega leta. Do leta 2023 bo zaposlovala približno 200 ljudi, letno pa bo izdelala 6000 robotov.

Teden solidarnosti

Rdeči križ Slovenije (RKS) je 1. novembra začel tradicionalni teden solidarnosti, namenjen zbiranju sredstev za nujno pomoč ljudem ob nesrečah. Do 7. novembra so bile na poslovnih enotah Pošte Slovenije ter železniških in avtobusnih postajah v prodaji doplačilne znamke oz. vozovnice v vrednosti 17 centov. Zbrana sredstva v tednu, ki se stekajo v sklad solidarnosti RKS, so namenjena pomoči ljudem ob naravnih in drugih nesrečah večjega obsega oziroma takojšnji pomoči posameznikom in družinam ob manjših nesrečah, denimo požarih, poplavih in plazovih. V lanskoletnem tednu solidarnosti so zbrali 195.684 evrov.

* Zelena, kreativna, pametna

NAREČNA GLASBA IN RECITAL O MÜJRI

Na povabilo Zveze Slovencev na Madžarskem je v monostrskem Kulturnem in informativnem centru nastopila skupina iz Prekmurja, natančneje iz Beltincev in Ižakovcev. Gre za vokalno skupino Moirissimo quartet, v kateri pojejo Mateja Ivanov - Moira, Matija Horvat in Urh Horvat, spremlja jih pianist, tudi skladatelj in aranžer Dejan Berden. Dogodek *Med Müjrof pa Rabof* temelji na narečnih, tudi uglasbenih pesmih Tineta Mlinariča, pesnika in publicista, zlasti pa na njegovi narečni zbirki *Vretine dnik*.

Obisk prireditve je bil odličen, obiskovalci so uživali v uglasbeni narečni poeziji in tudi

tudi zelo priljubljeno *Vsi so venci vejli...* Predsednik Zve-

Pesnik Tine Mlinarič

merjavo, neke vrste sožitje/stik med razpravo na Gornjem Seniku, ki je bila ravno tako minuli petek na temo Govorimo svoj jezik - slovenščina v družini, in narečnim dogodkom v Slovenskem domu. Recital o Müjri je želel obiskati tudi predsednik Društva slovenskih pisateljev Ivo Svetina, vendar se je moral zaradi nepredvidenih obveznosti temu odreči. Zato pa je na zbrane naslo-

vil poslanico, povezano s svetovnim dnevom maternega jezika, ki jo je v predsednikovem imenu prebral Tine Mlinarič. Poslanica izhaja iz spoznanja, da so meje mojega jezika tudi meje mojega sveta. Ivo Svetina tudi zapiše: »Meje mojega sveta izginjajo, četudi v sebi še vedno nosim jezik svojih pradedov, saj se moj svet podira, gori, med ruševinami mrtvi otroci... Jaz pa bežim - v enem evropskih jezikov se mi reče begunec, in samo zvezda Severnica mi kaže pot v Obljubljeno deželo. V sebi nosim dragotino, ki se ji reče jezik ...«

E. Ružič

Foto: K. Holec

Program so oblikovali: pianist Dejan Berden, pevci Urh Horvat, Mateja Ivanov - Moira, Matija Horvat.

Recital je pritegnil lepo število obiskovalcev iz Porabja in Prekmurja

v recitacijah pesnika Tineta Mlinariča. Zlasti je navdušil nastop glasbene skupine s pevko Moiro, ki je k predvidenemu programu dodala še nekaj znanih prekmurskih ljudskih pesmi, med njimi

ze Slovencev Jože Hirnök, ki je pozdravil zbrane, med njimi tudi slovenskega generalnega konzula Borisa Jesiha, je v programu sodeloval tudi kot prevajalec in v madžarskem jeziku naredil zanimivo pri-

Bili smo pri predsedniku Republike Slovenije

S predsedstvom Zveze civilne zaštite Železne županije sem se na povabilo Zveze policijskih veteranskih

uspelo narediti tudi skupinsko sliko z njim. V čast mi je, da sem predsednika pred fotografiranjem lahko

Člani madžarske delegacije s predsednikom Borisom Pahorjem

društev Sever udeležila zanimivega izleta v Slovenijo.

25. oktobra praznuje Republika Slovenija dan suverenosti. Na ta dan si je možno ogledati predsedniško palačo v Ljubljani.

V avli predsedniške palače je predsednik republike Borut Pahor pozdravil skoraj 500 obiskovalcev. Po pozdravu so nas spremljali po palači. Tako smo prišli do delovne sobe gospoda Pahorja, kjer nam je pripovedoval, kako mu poteka dan v službi. Bil je zelo neposreden in nasmejan. Na koncu je naši majhni skupini

osebno pozdravila v imenu madžarske skupine. (Avtorica članka je to storila v slovenščini, čeprav je sama Madžarka in se je slovensko učila le na tečajih. op. urednice.)

Nato smo odpotovali v Pivko, kjer smo si ogledali Park in muzej vojaške zgodovine.

Ob koncu dneva smo se lahko udeležili državne proslave ob dnevu suverenosti v Pivki.

Lahko povem, da sem se udeležila čudovitega izleta in sem se vrnila domov z nepozabnimi doživetji!

Ágnes Horváth

BILI SMO NA IZLETU V SLOVENIJI

EKO- SOCIALNA KMETIJA

Ekosocialna kmetija Korenika se nahaja v Šalovcih, v samem osrčju Krajinskega parka Goričko. Korenika je, že po nekaj letih delovanja, postala prepoznavna tudi na širšem geografskem

Otroci, dobrodošli na kmetiji!

prostoru in je s strani strokovne javnosti priznan primer dobre prakse na področju socialnega podjetništva, zaposlovanja invalidov in oseb iz drugih ranljivih družbenih skupin ter zaščitnega zaposlovanja. Na Koreniki so vzpostavili sistem ekološke pridelave in predelave živil, tako na dobrih dvajsetih hektarjih površin pridelujejo poljščine, zelišča, sadje in zelenjavo, v naravi pa nabirajo sadeže in gobe, ki jih predelujejo v ekološke izdelke. Pridelujejo in prodajajo zeliščne čaje, hladno stiskana olja,

Jaz sem Benet, jaz sem Nati

sušeno in vloženo sadje in zelenjavo, ozimnico, sokove in sirupe in še bi lahko našteali.

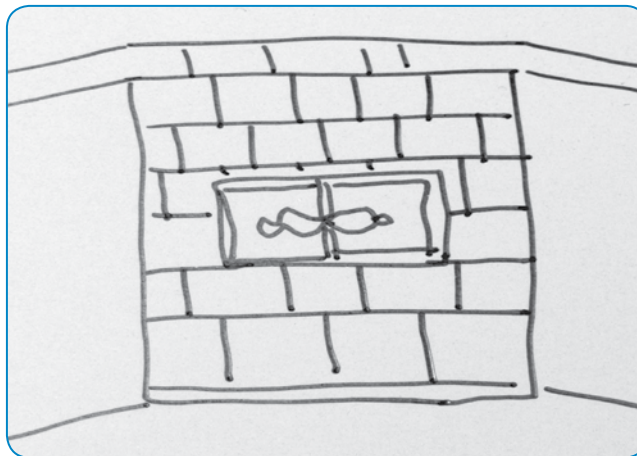
Osemnajst otrok in vzgojiteljice iz Vrtca Gornji Senik smo se odpravili na čudovit izlet v Slovenijo. Obiskali smo Koreniko, kmetijo v Šalovcih. Tam smo prisostvovali dvema delavnicama, posebej pripravljenima za nas obiskovalce. Prva delavnica je bila namenjena srečanju otrok s konjem in ogledu ter hranjenju živali na kmetiji. Dotikali smo se prijaznega konja, ki ima še posebej rad otroke, se mu predstavili, ga česali s krtačo, on pa si nas je vse ogledal in bil vesel naše družbe. Ogledali smo si tudi druge živali (zajčke, krave, race, različne pasme prašičev, ovce in koze), nekatere izmed njih smo božali in hranili. Pri tem smo se hkrati veliko naučili o posameznih živalih.

V okviru druge delavnice pa so si otroci ogledali prostoren zeliščni vrt, ki je obenem tudi prostor za domovanje številnih živali. Otroci so okušali in vohali najrazličnejša zelišča. Zelišča smo natrgali in

V künji inda in gnes (45)

Peč – peč – kemence/ kályha

V sajavoj izi (kak go vidite v Škanzeni) je bila. Peč, v šteroj so kūjali pa pekli, je ostala vanej v dijnatoj

nej bilau ejkstra kūnje. Meli so edno veuko izo, štera je bila iza pa kūnja vküper. Tü je bila veuka peč, pred njauv pa gniške. V peči so nej samo krü pekli, liki reteše pa mesau tö, kūjali kapüsto pa gra. Na gniški pred pečjauv so ranč tak kūjali. Piskrene posaude so na železne drajfuse postavljali, pod njimi je vaugardje segrejavalo posau-do pa gesti.

Sledik so steno zozidali pri peči, tak je fuža več nej sajava

künji. Iz te kūnje so kūрили peč/kale v izi, štera je samo segrejavala. Gda so ize že iz cügla zidali, je kūnja vekša gratala. V veukoj kūnji so meli veuki špajet s kaklinami vösklajenoga. Pauleg špajeta, redlinov in kotla je tü bila veuka peč, v šteroj so pekli zveksoga krü pa vrganjike.

Gnes v kūnji več nega peči. Depa ništetni pečejo krü v redlini ali v električni mašinaj.

Marija Kozar

pripravili odlični zeliščni napitek. Najedli smo se tudi poznih rdečih in sočnih malin, ki so jih hranili posebej za naš obisk na vrtu. Otroci so bili nad ogledom kmetije zelo navdušeni. Prijetno in pomirjajoče podeželsko okolje jim je dobro delo.

Pijemo zeliščni napitek

Na Koreniki imajo tudi odlično gostinsko ponudbo, in še preden smo se odpravili nazaj v vrtec, smo se dobro okrepčali. Zahvalili bi se radi Uradu Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je s finančnim prispevkom otrokom iz Vrtca Gornji Senik omogočil to enkratno doživetje.

Zapisalala: vzgojiteljica asistentka Andreja Serdt Maučec

Foto: Krisztina Gyéček Nagy

... DO MADŽARSKE

Diplomski izpit morajo opraviti v enem letu

Manj kot eno leto časa imajo tisti študentje, ki so študij začeli pred letom 2005, postali so absolventi, državnega izpita pa niso opravili, torej diplome še nimajo. Po informacijah zavoda za šolstvo obstaja 15.472 smeri in visokošolskem in univerzitetnem izobraževanju, na katerih so absolventi, ki še niso diplomirali. Zanje je šolski zakon določil kot zadnji rok 1. september 2018. Prej madžarski šolski zakon ni določil, koliko časa lahko traja absolventski staž, novi šolski zakon je to obdobje omejil na dve leti.

Državni sekretariat za visoko šolstvo je leta 2015 določil triletno obdobje kot dopustno dobo za tiste absolvente, ki so študij začeli pred letom 2005, toda še niso diplomirali. Absolventi v največ primerih niso prišli do diplome zaradi neopravljenega jezikovnega izpita iz tujih jezikov, ki je pogoj za diplomu. Leta 2014 je vlada organizirala jezikovne tečaje za omenjene absolvente, s pomočjo le-teh je prišlo do diplome več kot 6300 absolventov.

Na Madžarskem ne bo mošej

Tako je odgovoril vodja poslanskega kluba stranke FIDESZ Gergely Gulyás v pogovoru na televiziji Echo, kjer so ga med drugim spraševali tudi o migrantih. Vodja poslanskega kluba je poudaril: Iz terorističnih napadov se Evropa ni nič naučila, tam, kjer se naseli radikalni islam, tam kadarkoli lahko pričakujemo take in drugačne napade. Vodja pogovora je kasneje sklepal, da tam, kjer so mošeje, so tudi problemi. »Tako je,« je odgovoril vodja poslanskega kluba in dodal: »Mi na to lahko odreagiramo le s tem, da na Madžarskem ne bo mošej.« Društvo za varovanje pravic islamske skupnosti na Madžarskem je odreagiralo z ogorčenjem, kajti v besedah Gulyása vidi kršitev in omejitve pravice do svobodne veroizpovedi državljanov, ki jo zagotavlja tudi ustava. Prav Gulyás se je lani udeležil proslave ob 100. obletnici priznanja islamske vere na Madžarskem, zato je še manj razumljiv njegov sedanji odnos, so povedali predstavniki omenjenega društva.

Nogomet je beteg

Imi Šömenek v Slovenskoj vesi žive z ženauv v ednom velkom rami, skrak pri poštiji. Zdaj sta že sama, zato ka dva sina že posaba živeta, dapa rejdko je taša sobota pa nedela, ka bi je mlajši pa vnuki nej poglednili. Ranč tak onadva dosta odita na Rönök, gde so stariške od žene, pa v Števanovce, gde Imina 97 lejt stara mati živejo. Zdaj sta že obadva v penziji, dapa kak pravita, zdaj še telko časa nejmata, kak gda sta v službo odla.

- Imi, vi ste se doma po iži Mlinarni zvali, bijo kakšni mlin ali mlinar v družini?

»Pri nas v družini nej bilau mlinarov, dapa zvün nas, niže nas, je bejla edna družina, steri so se še Mlinarni zvali. Kak smo mi doma bili, više nas, više Djuratjini v gauštja je pa očin ram stau. Tauga ram je eden iz Szécsénya dolatjöpjo, niši doktor, dapa ne vejim, ka je z njim, nikan je taminau pa zdaj ga je nekaj drugi dolatjöpjo. Zdaj sem vido, ka tej nauvi tjüpci nika kaulak rama delajo, zato ka je že vse nutrazaraslo. Moj brat Karac, gda se je oženo, oni so še v tistom rami živeli, dočas ka so nej zidali.«

- Spodkar, gde ste doma bili, je materin ram bejo?

»Tam spodkar, gde smo doma bilej, je materin ram bejo, dapa prvin kak sem se oženo, te sem še edno ižo, kopalnico pa verando vcujzozejdo. Ta znak, kak je bejo eden trnac, tejsto smo tö notazuzejdali pa s tejtoga smo eden špajz vönaprajli. Sedemdesetsedmoga leta sem se oženo, majuša, te smo še edno leto doma bilej pa te potistim smo sé v Varaš prišli.«

- Dobro je bilau v Števanovca gorarasti?

»Istina, ka dosta trbelo delati, dapa zato je dobro pa lejpo bilau tam gorarasti. Vejn zato, ka nas je dosta mlajšov bilau, štiringje podje pa štiri dekle. Gda je vekšo delo bilau, gda je

kositi trbelo, te smo vsi štirdje pojbi šli, šogor Ödön pa še oča. Tak ka gda smo zazran-ka rano vcujstanili kositi, do

Imi Šömenek z ženov

desete vöre je telko lüstva eden cejli brejg dolapokausi- lo. Tau, ka nas je dosta bilau, se je vidlo pri stauli, dapa ranč tak pri deli tü. Gda je telko lüstva vcujstanilo, tam je že bejla norma. Te smo še nej bilej tak aklavi, zato ka te smo zeli tisto tü, ka so prejšnji den stjøjali. Pa mesa nej bilau, bola samo narejdke.«

- Velki grünt ste meli?

»Zato bilau, meli smo njive, sonžete, gauštjo, krave, konje, bujcake smo držali, kokuši, tak ka vse je bilau, nej bejla mala gazdeja. Zavolo tauga so nas te tak vöodpelali (deportirali, op. pisca), dapa dja se na tau ne spominjam, zato ka dja sem se tam naraudo. Petnajset mejsecov smo bilej tam, pa te so nas odstistac gnauk do Vépa pistili, gde se je Jenö naraudo, pa samo sledkar smo leko domau v Števanovce prišli.«

- Ka je doma pri rami bilau, gda ste domau prišli?

»Nika nej, samo prazne stene so bile, znauva smo mogli začniti vse.«

- Kelko so trpali pa delali tvoja mati pa itak kak lejpa lejta so zadobili, tau je zato čüdno, nej?

»Mati je zdaj devetdesetsedem lejt stara, dapa nika ne moremo prajti, zato ka se dobro drži. Vsikši den go ne-

kak pogledne, gnauk eden, gnauk drügi, djesti nej nesejo, dapa ona ovak še taodi pa se tarani.«

- Kak tau, ka sta sé v Varaš prišla z ženauv, gda si v Števanovca že začno vcujzidati?

Stari družinski kejp, Imina drži oče med koleni. Pri Mlinarni je bilau osem mlajšov

»Obadva sva v židanoj fabriki delala pa nama je više prišlo, ka vsakši zranjak rano sva se z busom vozila. Zato smo te tau parcelo tjöjpili, pa ram zidali, od tec z biciklinom deset minut sva prišla do fabrike. Mlajšom je tü dosta lažej bilau od tec v šaulo oditi, kak če bi doma ostali v Števanovca.«

- Kelko mlajšov maš?

»Dva pojba mam, eden je töj zejdo v Slovenskoj vesi, nejdaleč kraj od nas, menši pa na Rönöki ma ram.«

- Vam je töj dobro bilau zidati, zato ka ste ram paulak meli pri ciglencaj, če bi sila bila, še s talidjami bi leko čüdjeu domau vozili.

»Leko bi vozo, samo tistoga reda nej bilau cügla, vejn zato, ka tistoga reda se je dosta ramov zidalo.«

- Nej malo delo bilau te velki ram gorzozidati.

»Dosta dela bilau, zato ka nej mali ram, dapa kak pravijo, z ramom zgotauviti nikdar ne moreš. Gda smo zvekšoga zgotauvili, smo te znauva začnili okna menjavati, nauvo strejo smo redli, stene smo izolirali, tak ka zdaj vejn malo mira mo meli.«

- Gda si šaulo vözopodo te si včasim delat üšo?

»Gda sem vö iz šaule prejšo, te so v Števanovce elektriko vlekli pa so sojé dolaklali, tau je šestdesetausmoga leta bilau. Name so te zvali pa edno leto sem tam delo, mi smo vömerili, kama do sojé klali.

je dobro bilau, gda je Talan (Italijan) dolatjöpjo, te je vrag vse vzejo. Müva z ženauv sva z biciklinom deset minut prišla, dapa obadva sva v drügi patiji delala, če sem dja zaranka delo, te žena zadvečerka, tau je zavolo mlajšov bilau, aj nekaj vsigdar baurde, gda je v vrtec trbelo pelati ali idti po njé. Gda je Talan prejkvzejo, te sem še malo tam delo pa te leta 2005 so me tak taposlali. Potejn sem te tavö v Avstrijo üšo djaboke brat, ta, gde sta mlajša delala. Nej je leko delo bilau, dapa mujs je bilau, zato ka doma, gda človek že starejši, nikan ga ne vzemejo gora. Cejlak do teiga mau sem odo delat, zdaj dva tjedna ka sem taknjau. Dja sem v Avstrijo djaboka brat že te odo, gda sem še delat odo v fabriko, vnoči sem üšo delat, zaranka smo pa te šlej djaboka brat. Večer, gda sem domau prejšo iz Avstrije, te od šeste do pau desete sem malo spau, pa te sem zato eden tjeden tak vöpotegno. Tau je pet, šest lejt tak šlau. Zdaj sem taknjau, več nemo odo, dojšlo je.

- Nede špajсно vsigdar doma biti?

»Doma tü mam zavolé dela, mam ogradec, na Židovi pa Števanovci mamo krispane, tak ka delo se najde.«

- Vi Mlinarni vsigdar dete pa nika delate, taši ste kak vöra. Od koga ste tau erbali, od materé ali od očé?

»Obadva sta fejest delavna bila, kak oča tak mati.«

- Zvün tauga še dje nika tašo, ka vsi Mlinarni podje fejest radi majo, tau je pa nogomet.

»Vsi smo fejest radi meli foci, trdjé smo se brsali, Karec nej, dapa on je tö vsigdar vanej bejo na igrišči, če so se Števanovčarge špilali, pa ranč tak je bejo oča tö. Nogomet je eden taši beteg, iz šteroga nikdar ne ozdraviš vö, pa tau so naši mlajši pa vnuki že tö erbali.

Karči Holec

Prejk Müre sem prihajo ... - 11.

Litere zidajo maust prejk Müre

Po podpisani »Nagodbe« (Kiegyezés) leta 1867 je na Vogrskom ostala važna politična tema narodnostno pitanje. Čutilo se je, ka so Madžarom nej samo njine pravice na prvom mesti, liki gospostvo nad nej madžarskimi narodi ranč tak. Gda so se vogrski velikaši v Nagodbi zgučali s habsburškov dinastijov, je ta tendenca eške krepša gratala. Dostakrat se je čülo: »Vogrska more biti madžarska ali je nede več« ali »vsikši aj baude človek ino Madžar«.

Narodnosti na Vogrskom pa so ranč tak stele svoje pravice, eške posaba slavski narodi pa Romanarge. Že apriliša 1861 so vküppozvali državni djilejš v Pešti, ka aj bi v red vzeli pravice narodnosti. Tistoga ipa so se zvekšoga svajüvali kauli Avstrije ino Vogrske, tak je do rešenja narodnostnoga pitanja nej prišlo. Ranč tak nej v lejtaj 1865 pa 1867. Decembra 1868 pa so donk potrdili zakon, šteri naprejspiše, ka so »*vsilidgé na Vogrskom po ustavi pa politiki eden sami madžarski narod, šteroga se ne smej talati; vsi so enakopravni, v kakšo koli narodnost slišijo; njini državni gezik je madžarski*«. Minister za vöro ino šaule József Eötvös je sto s svojim zakonom o šaulaj leta 1868 približati Madžare modernim liberalnim idejam, ka aj bi gratali najvejši pa najkrepši v tom tali Evrope. Donk pa je posluššo gezikovne prošnje nej madžarski narodnosti, nej je je sto dojpotežiti pa škauditi njinoj kulturi - tau se vej, ka samo z vogrskim kak državnim gezikom. Aj prej

slobaubno vöpokažejo svoje navade pa šege, aj slobaudno kultiverajo svojo rejč. Tak bi prej narodnosti gorprišle, ka je za nji tö najbaukši krepki vküpnri rosag.

Naprej je bilau spisano, ka se leko vsi mlajši v osnauvnoj šauli včijio v maternoj rejči,

Drüžba svetoga Števana v Pešti druknivati katoličanjske knjige. *Janoš Murkovič* je napiso prve knjige v takzvanoj »gajici«, tau so tiste litere, štere Slovenci nücamo po češoj minti eške gnes (štere leko zdaj tö štéte). Té knjige so že bile bliže knjižnoma slovenskoma geziki, Kardoš pa je biu spoj prauti toma. Pravo je, ka so napisane v tihinskom, cejlak nej razmenom geziki za vogrske Slovence.

Če rejsan je za narodno būditev Slovencev na Vogrskom eške nej prišo cajt, pri ništerni pisatelaj že vidimo njene začetke. Janoš Kardoš se je na priliko že brigo za zgodovino ino ljudske šege svojoga naroda (ništerni pravijo, ka je un dojspiso navade v anonimni knjigaj »*Starišinstvo i zvačinstvo*«), skrb je emona ljudski gezik pa sto gordržati svojo lüstvo. Je pa kak evangeličan isko padaštvo med gnakimi vörniki, nej se je obrno prauti Slovencev z ov kraj Müre. Prejk je vzeu madžarsko mišljenje, ka če rejsan leko narodnosti gordržijo svoj gezik, vöro, šege ino navade, ne smejo broditio žitki zvün Vogrske. Kardoš je s tejm, ka je svojo rejč pripozno za ejkstra gezik, postavio lagvo peldo svojim prekmurskim evangeličanom. Té pisci, šteri so pisali v svojom knjižnom geziki, so začnili nücati takše rejči, šteri so eške najbole konzervativni bralci nej mogli prešteti. Po prikapčenji vekšoga tala Slovenske krajine v Kralstvo SHS so evangeličani nej mogli trpeti knjižne slovenske rejči v svoji vörski knjigaj pa novinaj.

Abecednik Murkoviča z gajevskimi literami pa je oprvin zblížavo domanji guč prekmurski Böltinec s štajerskov rečjav Male Nedelje. Tak je sto vogrske Slovence blüzi matičnoma narodi pripelati. Pisatel je biu na takzvani taboraj v sausednoj krajini Pr-

lekiji, gde so terdjali »Zedinjeno Slovenijo« ino vpelavanje slovenskoga gezika v kancelaje ino šaule. Na njegvo pozvanje je prekmurske vesnice večkrat gorpoisko narodni būditel *Božidar Raič*. »*Mili bratje, ogrski Slovenci, aj se bližajo s kem bole nam*

Müre gnaki pa je nagučavo, aj se zblížavajo ž njimi. Piso je samo z gajevskimi literami. Novinar *Anton Trstenjak* z Ormoža je dostakrat prejk Müre odo ino piso o tisti Slovencej. Leta 1883 je napiso, ka so v Pešti spoj čemerni gratali, gda je Murkovič vödu knjige v gajici. Žížeka pa so obtaužili, ka je prej »*zatajio domovino, želej Prekmurje prikapčiti k Štajerski, zidati maust, ta maust prejk Müre pa je slovenski pravopis*« - leko preštemo pri Trstenjaki.

V gnakom cajti z Murkovičom je vöprišla prva čitanka za katoličanjske šaule, štere je

Grob Janoša Kardoša na Hodoši - piso je v »starom slovenskom geziki« evangeličanov

Slovencev v svoji pisavi, aj flajсно pristapajo k Matici slovenski ino Mohorovoma družštvu« - je napiso štajerski dühovnik ino političar.

Rejsan je tak bilau, vsikdar več dühovnikov je staupilo v kulturno zdrüženje Maticoslovensko, *Jožef Košič* je celau - kak smo že napisali - nutvplačo ljubljanske Novice *Janeza Bleiweisa*. Plebanoš *Marko Žížek* je vrazmo pošilo slovenske novine ino knjige Mohorove družbe (té so prišle v našo Porabje tö), je pa grato začetnik ino glavni človek narodne prebūditive v Slovenskoj krajini. Čüto je, ka leko liberalizem ino velkomadžarski nacionalizem škaudita Cerkvi pa slovenskoma lüstvi. Un je oprvin gorprišo, ka leko Slovenci med Mürov ino Rabov samo tak gorostanejo, če se s kem bole približajo rojakom na drugoj strani grajnca. Dühovnik Žížek je dosta gučo svojim vörnikom, ka so s Slovencev z ov kraj

v gajici napiso *Jožef Bagáry*, za deset lejt pa so v roké vzeli tretje knjige v nauvom pravopisi: »*Prirodopis s kepami« Imrena Agustiča*. Vsi starejši protestantski ino katoličanjski pisci so prejkspisali samo knjige za gezik, vöro ali spejvanje, Agustič pa je napiso prvi ino slejdnji učbenik o naturi v prekmurskoj rejči. Za svoje knjige je ideje pa dosta reči prejkvzeu iz slični knjig *Frana Erjavca* z ov kraj Müre. Agustič je vödavo prve prekmurske mejsčne novine v Pešti z imenom »*Prijátel*«, štere so zdržale štiri letnike.

Slovenske litere - gajica - so znauvič naprejprišle po leti 1910, gda je *Jožef Klekl st.* vödu svoj molitvenik, od leta 1913 pa so začnile té litere nücati novine *Marijin list, Kalendar Srca Jezušovoga* ino *Novine*. Od tistoga mau so katoličani zvekšoga samo tak pisali.

-dm-

STARA LEKARNA, PAVLINCI IN ČUDOVITE FRESKE V OLIMJU

Jesenski čas je ravno pravi čas za obisk nekaterih spomenikov naše krščanske samostanske umetnosti in kulture. Ko uzremo edinstven navdih samostanske zunanosti, je čas, da še z večjim zanimanjem vstopimo v skrivnostno notranjost.

Olimje je majhen in dokaj odmaknjen kraj blizu Podčetrtna, na območju Kozjanskega parka. Zgodovini kraja in življenju ljudi, ki so si v davni postavi tukaj svoja ognjišča, so dali poseben pečat redovniki *pavlinci*, z naselitvijo v drugi polovici 17. stoletja. Grad, ki je kasneje postal samostan, bogato opremljena baročna cerkev in edinstvena starodavna lekarna so spomeniki izjemne kulturne vrednosti, pravi biser evropskega baroka v naši deželi. Samostan Olimje z vasico vsako leto obišče množica romarjev in turistov iz domovine in tujine, ki se navdihujejo ob naravni in kulturni lepoti ter miru, ki vlada v tem naselju. Požrešni čas je sicer v preteklih obdobjih naredil svoje, vendar je zgradba v danem času ponovno ugledala svetlo luč.

Grad je ob svojem nastanku pripadal Pilštanski grofom in ena izmed lastnic je bila tudi Hema Pilštanska, bolj znana kot Ema Krška. Zgradba, ki je stara že več kot 1000 let, je v zgodovini menjala več lastnikov. Do leta 1436 je bil lastnik gradu tudi Celjan Friderik II., ki ga je oddal v najem Hansu Wintherju, leta 1458 pa je bil v škofijski posesti. Dvorec je leta 1658 kupil zagrebški baron Ivan Zakmardy, ki ga je začel preurejati v samostan, nato pa ga je leta 1663 s posebno listino podaril *pavlinskim menihom*, ki so prišli iz Lepoglave na Hrvaškem. Ti so v nadaljnjih letih grad še dodatno spreminjali v samostanski ambient ter mu dodali lepo baročno cerkev. Ob svojem nastanku, sredi 16. stoletja, je imel grad Olimje štiri stolpe, štiri trakto, arkadno dvorišče in dvižni most. Okoli dvorca je bil obrambni jarek z vodo. V drugi polovici stoletja pa so stavbo predelali povsem za potrebe samostana, kar je še danes. Na dvorišču so v nadstropjih zazidali arkade in v nekdanje ločne odprtine vstavili okna. V pritličju so arkade sicer ostale, strebe pa so obzidali, tako da so

dobili značaj slopov.

Tista posebnost, ki so jo patri *pavlinci* podarili temu samostanu, pa je nedvomno svojevrstna lekarna. Pavlinci, v belo kuto in črn plašč odeti redovniki, sicer kontemplativni red, z geslom »*Sam z Bogom*«, so nastali v 13. stoletju na Madžarskem in se razširili zlasti na Hrvaško. Meni-

Olimje, vhod v cerkev

hi so se poleg bogočastja in stavbarstva ukvarjali predvsem z zdravilstvom. V svojih redovnih pravilih so imeli celò določilo, da mora imeti vsak samostan posebno sobo za vse, ki zbolijo, imenovali pa so jo *infirmaria* (ambulanta). V svojem redu so imeli brata, ki je opravljal službo bolniškega strežnika. Že v najstarejših časih so namreč bili menihi in redovnice tisti,

Antični zdravnik Hipokrat

ki so skrbeli za bolne ljudi. V bolnih, ubogih in šibkih so prepoznavali trpečega Kristusa. Sv. Benedikt iz 6. st., oče zahodnega meništvaja, je v svojem vodilu zapisal: »*Serb za bolnike mora biti pred vsemi drugimi obveznostmi*«. To je bila za takratne čase revolucionarna ideja, saj je poganski svet zaničeval šibke in bolne. Olimski prior Eggerer pa je v svojem delu »*Nebeška lekarnica*« zapisal, da sta vera in zaupanje v Božjo pomoč »*bolj*

učinkovito zdravilo, kot vse zdravilne rastline Dioskuridali medicina Galena«. Kljub vsemu pa so patri pavlinci v Olimju upoštevali dognanja medicinske znanosti in so v pritličju samostana v južnem stolpu uredili prostor, ki ga danes imenujemo »Stara lekarna«. Znanje klasičnih jezikov je menihom omogočilo, da so lahko uporabljali že pridobljeno znanje in izkušnje starih zdravilcev iz antične dobe: Hipokrata, Asklepija, Dioskurida, Galena in drugih. Poleg tega pa so v samostanih nastala še mnoga medicinska dela. Ob samostanu v Olimju so začeli sistematično gojiti, nabirati, proučevati in pripravljati zdravila. Lekarna v Olimju je tretja od najstarejših v Evropi – prednjačita le še tisti v Parizu in Dubrovniku.

Leta 1780 jo je slikar Anton Lerchinger iz Rogatca prostor opremil s freskami s sveto-pisemskimi motivi – od stvarjenja sveta do Kristusa, zdravnika naših duš. Pri vходу nas najprej pozdravita freski sv. Kozme in Damjana, zavetnika zdravnikov, ter še nekatere podobe slavni zdravnikov, od Eskulapa do Paracelsusa, z vrha kupole pa gleda na svet Bog Oče. Slikar Anton Lerchinger, ki je omenjene motive tako slikovito upodobil, je bil baročni slikar, ki je deloval na slovenskem Štajerskem in v hrvaškem Zagorju. Znan je bil predvsem kot freskant. Njegove freske imajo v stari lekarni v Olimju veliko umetniško vrednost, še večje pa je njihovo sporočilo, saj nam govorijo o poti do zdravja in sreče.

Poleg tega predstavljajo svetopisemske dogodke s poudarkom na rastlinah in sadežih, ki so jih patri uporabljali v zdravilne namene. Med drugim je na samostanskih stenah prav tako ohranjena freska, ki prikazuje dva vrtova, kjer menihi gojijo zdravilne rastline. Ob upodabljanju okrasja na stene si je Lerchinger izoblikoval izrazito osebnostno rokokojsko govornico. To lahko očitno vidimo pri gibko naslikanih štukaturah, s katerimi je na gosto obložil

oboke. Njegov stil je slikovit, saj ga je znal zelo dobro prilagoditi vsebini, ki jo je upodabljal: tako kot so figure v realnih situacijah krepke in slikovite, tako so v nebeških sferah veliko bolj barvno prosojne in poduhovljene. Samostanu so pavlinci leta 1665 dogradili tudi lepo baročno cerkev, posvečeno *Mariji Vne-*

Adam in Eva

bovzeti. Cerkev ima izjemno posebnost, saj je ena izmed tistih z najbogatejšim zlatim oltarjem na Slovenskem (ta je v črno-zlati barvi). Leta 1740 je notranjost dobila še markantnejšo podobo, saj je menih Ivan Ranger čudovito poslikal njen celoten prezbitarij (območje okoli oltarja). Cerkvi so dogradili tudi stransko kapelo, posvečeno misijonarju sv. Frančišku Ksaverju, ki jo je

Lekarna

leta 1766 prav tako poslikal Anton Lerchinger. Naslikani prizori pa prikazujejo življenje sv. Frančiška in nekatere njegove čudeže.

Leta 1782 je avstrijski cesar Jožef II. samostan ukinil. Pavlinci so se vrnili v hrvaške samostane, lastnik olimskega samostana pa je postal Štajerski verski sklad. Tri leta po odhodu patrov je bila v Olimju ustanovljena župnija. Leta 1805 so samostan kupili grofje Attemsi, ki so nato dali

porušiti dvoje stavbnih kril, ostanek pa preuredili za lastne potrebe. V času župnikovanja Jakoba Prašnikarja je v Olimje rad zahajal Anton Martin Slomšek, poznejši lavantinski škof, ki je 26. septembra leta 1824 tukaj obhajal svojo novo mašo. Po drugi svetovni vojni je bil samostan nacionaliziran, leta 1974 pa ga je močno prizadel potres. Kmalu za tem so ga ob pomoči države, občine in župljanov delno obnovili. Nov razcvet olimskega samostana pa se je pričel takoj po osamosvojitvi Slovenije. Država ga je ponudila v najem Mariborski škofiji, ki ga je izročila v duhovno oskrbo manjši bratski skupnosti sv. Frančiška – minoritom. Pomembno je omeniti tudi to, da je vasica Olimje znana po tem, da je bila že dvakrat (2009 in 2013) izbrana na tekmovanju *Entente Florale* za najlepše urejeno naselje v Evropi.

Pred čudovitim, sivkasto-belim samostanom je lepo urejen vrt zdravilnih rastlin pa tudi sprehajalne poti in gredice so, na katerih raste od 200 do 250 primerkov zdravilnih rastlin za naše rane in bolezni. Ko pa ubremo pot od vrta pod bele oboke »neminljivega«, lahko začutimo, kako nas v tišini nagovarja daljna svetloba, preprejena z izvori nenavadne luči. Tukaj začutimo,

da za temi samostanskimi zidovi še zdaleč ni tako mirno, kot bi si to predstavljali. Da tam vsakdanje življenje in težave nikakor same od sebe ne izginejo, ampak se v mikrokozmosu lahko tudi potencirajo. Da ljudem tam ni prav nič tuje, kar je človeškega – pa ne le v dobrem, tudi v slabem. Hkrati pa prav tam, pod tistimi oboki vsi hodniki in vsa stopnišča nenehno vabijo in vodijo tja, kjer kraljuje krotka Moč, ki raste na tistih dišečih vrtovih, in je upodobljena na tistih stenah Stare lekarne ter prebiva v znanju in dušah tistih menihov. Ta spreminja šibke v trdne, bolne v ozdravljene in darovalce v obdarjence.

Mojca Polona Vaupotič

PETEK, 17.11.2017, I. spored TVS

6.05 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Ugriznimo znanost: Laserji v celici, oddaja o znanosti, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Duhovni utrip, 16.25 Profil, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Slovenski magazin, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Pujsa Pepa: Lončarstvo, risanka, 18.20 Taksi, kviz z Jožetom, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Rop brez plena, ameriški film, 0.40 Profil, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Info-kanal

PETEK, 17.11.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 17.00 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Otroški program: Op! 20.05 Ljubezen je v zraku, francoski film, 21.45 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 23.15 Polnočni klub: Druga domovina, 0.35 Glasbeni spoti, 1.35 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SOBOTA, 18.11.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.50 Sreče sveta: Koloradski narodni parki: Življenje, ameriška dokumentarna serija, 11.40 Tednik, 12.40 NaGlas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.15 Ambienti, 14.50 Zadnje potovanje Romanovih, francoska dokumentarna oddaja, 16.00 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Slovenski vodni krog: Gračnica, dokumentarno-izobraževalni film, 17.45 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Sladko življenje z Rachel Allen: Sladke pregrehe, 18.30 Ozare, 18.40 Kalimero: Sinjedolski hop, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 21.15 Bučke, izmišljene novice, 21.45 Skrivnost jezera: kitajsko dekle: Rojstni dan, koprodukciska nadaljevanka, 22.50 Poročila, Šport, Vreme, 23.25 Nikogaršnji otrok, srbsko-hrvaški film, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.45 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 2.40 Info-kanal

SOBOTA, 18.11.2017, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Najboljše jutro, 9.15 Dober dan, 10.20 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 11.25 Na lepše, 12.10 Sladkanje z Rachel Allen: Diši po ljubezni, 12.50 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 14.00 Čarokuhinja pri atu: Balkanska kuhinja 14.15 Avtomobilnost, 14.45 Nocoj v Palladiumu, 15.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), ekipna tekma, 18.10 2Cellos v sydneyjski operi, 20.05 Charliejev svet, ameriški film, 21.50 Zvezdana, 22.40 Popšop, 23.20 Koncert Dan D: Tiho, 1.00 Bleščica, oddaja o modi, 1.35 Glasbeni spoti, 2.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), ekipna tekma, 4.20 Zabavni kanal, 5.55 Glasbeni spoti,

NEDELJA, 19.11.2017, I. spored TVS

7.00 Živ zav, otroški program, 9.55 Otroški program: Op! 10.45 Sledi, dokumentarna oddaja TV Maribor, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.50 Zabava 1, francoski film, 16.45 Kino Fokus, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Zmajči zmaj: Dobra vila, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Modna hiša Velvet (III.): Na drugi strani, španska nadaljevanka, 21.25 Intervju, 22.15 Poročila, Šport, Vreme, 22.40 Pod svetlim soncem, češki dokumentarni film, 0.35 Big band Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 2.25 Info-kanal

NEDELJA, 19.11.2017, II. spored TVS

7.00 Duhovni utrip, 7.15 Glasbena matineja, 8.45 Slovenski vodni krog: Gračnica, dokumentarno-izobraževalni film, 9.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 10.20 Čudovita Japon-

ska, japonska nanizanka, 12.05 Žogarija, 12.35 Čez planke: Ciper, 13.50 Zvezdana, 14.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 17.00 Ambienti, 17.45 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 18.40 New neighbours - Novi sosede: Dobrodošli v zatočišču, dokumentarna oddaja, 19.10 Zapojte z nami: Robert Schumann, Otroški zbor Glasbene šole Franca Šturma, 19.20 S plesalci SNG Opera in balet Ljubljana, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Rusija - trenutki pred revolucijo, britanska dokumentarna oddaja, 21.05 Nesmrtni, oddaja o športnih velikanih, 21.35 Goljufija (I.), danska nadaljevanka, 22.45 Bučke, izmišljene novice, 23.10 Vikend paket, 0.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 2.25 Glasbeni spoti, 3.25 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 20.11.2017, I. spored TVS

5.55 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Sladko življenje z Rachel Allen: Sladke pregrehe, 10.45 10 domačih, 11.25 Naj muzika igra: Lado Leskovar, 12.05 NaGlas! 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Panoptikum, 14.25 Osmi dan, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Fircologi: O strašljivi želvi, kupih starega papirja in ponijih, 15.55 Za glasbo živimo, glasbeno-dokumentarna oddaja, 16.25 Profil: Milan Tomášik, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Osvežilna fronta: Dlake, oddaja za mladostnike, 17.55 Novice, 18.00 Young Village Folk: Kermove koze, 18.10 Lili in Čarni zaliv: Morska pita, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio city, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Opus: Slovenski poustvarjalci v Dunajski državni operi, 23.35 Baletni večer, 0.30 Profil: Milan Tomášik, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Info-kanal

PONEDELJEK, 20.11.2017, II. spored TVS

7.00 Otroški program: Op! 8.20 Na poti z Nežo in Dušanom, dokumentarna oddaja, 8.50 Portret dr. Bruna Hartmana: Na poti pride vse naproti, 10.00 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 10.45 Halo TV, 11.35 Dobro jutro, 14.10 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.15 Polnočni klub: Druga domovina, 16.30 Nesmrtni, oddaja o športnih velikanih, 17.00 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Studio kriškiš: Čarobno kraljestvo, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Čez planke: Carigrad, 21.00 Goljufija (II.), danska nadaljevanka, 22.05 Časnik, hrvaška nadaljevanka, 23.15 Kraljestvo pritlikavcev, ameriško-kitajska dokumentarna oddaja, 0.30 Glasbeni spoti, 1.35 Zabavni kanal, 5.55 Glasbeni spoti

TOREK, 21.11.2017, I. spored TVS

5.45 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Obzorja duha: Bog in glasba, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Studio city, 14.40 Kino Fokus, 15.00 Potepanja - Barangolások, oddaja TV Lendava, 15.35 Otroški program: Op! 16.30 Po Sloveniji, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Piknik s torto: Žabec in Kuščar, risanka, 18.10 Niko: Glasni Joži, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Zaupaj mi, britanska nadaljevanka, 21.00 Svetovna ureditev po kitajsko, nizozemska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini: Alenka Šelih roj. Rosina in Andrej Rosina, dokumentarna oddaja, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Po Sloveniji, 1.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.50 Info-kanal

TOREK, 21.11.2017, II. spored TVS

7.00 Otroški program: Op! 8.15 Na poti na Dražgoško goro, dokumentarna oddaja, 8.45 Sladkanje z Rachel Allen: Diši po ljubezni, 9.25 Village Folk - Ljudje podeželja: Eko-socialna kmetija, dokumentarna serija, 9.50 Zgodovina arhitekture: Sodobna arhitektura, dokumentarna serija, 10.40 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 11.40 Halo TV, 12.45 Dobro jutro, 15.20 Dober dan, 16.15 New neighbours - Novi sosede: Dobrodošli v zatočišču, dokumentarna oddaja, 16.45 Čarokuhinja pri atu: Francoska kuhinja, 17.00 Hišica v preriji (VI.), ameriška

nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Iz popotne torbe: Čudeži narave, poučna oddaja za otroke, 19.10 Opus 1, plesna miniatu- ra 2014: Liu, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.05 Holesterol - velika prevara, francoska dokumentarna oddaja, 21.00 Prava ideja, 21.40 Nezadostno iz vedenja, francoski film, 22.30 Nocoj v Palladiumu, 23.25 Glasbeni spoti, 0.25 Zabavni kanal, 5.55 Glasbeni spoti

SREDA, 22.11.2017, I. spored TVS

5.45 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Opus: Slovenski poustvarjalci v Dunajski državni operi, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju, 14.35 Duhovni utrip: Tujci o slovenski reformaciji, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.35 Male sive celice: OŠ Ormož in OŠ Medvode, kviz, 16.30 Po Sloveniji, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Dinotačke: Kar je bilo kaj drugega, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Sabljač, koprodukciski film, 21.40 Spogledljiva klasika... Alpska idila (F.Gulda: Idylle), 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Sveto in svet: Dialog, 23.55 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Po Sloveniji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.30 Info-kanal

SREDA, 22.11.2017, II. spored TVS

7.00 Otroški program: Op! 8.45 Na poti na Krim, dokumentarna oddaja, 9.30 10 domačih, 10.15 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 11.05 Halo TV, 12.10 Dobro jutro, 14.25 Vikend paket, 16.00 Proslava ob dnevu Rudolfa Maistra, 17.15 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 18.05 Halo TV, 19.00 Fircologi: O strašljivi želvi, kupih starega papirja in ponijih, 19.30 Nagelj, japonska nadaljevanka, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Janez Kuhar, dirigent in skladatelj, portretni film, 20.55 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 21.55 Bleščica, oddaja o modi, 22.30 Kotlar, krojač, vojak, vohun, koprodukciski film, 0.40 Koncert Dan D: Tiho, koncert, 2.25 Glasbeni spoti, 3.30 Zabavni kanal, 5.55 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 23.11.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Deset največjih dosežkov Nase, angleška dokumentarna serija, 14.30 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV, 15.00 Težišče - Sülypont, oddaja TV Lendava, 15.50 Prava ideja, 16.30 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Novice, 18.00 Eko utrinki, 18.05 Zu: Zu gre na zabavo v maskah, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Maksimilijan in Marija - igra moči in ljubezni, avstrijsko-nemška nadaljevanka, 0.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 1.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Info-kanal

ČETRTEK, 23.11.2017, II. spored TVS

7.00 Otroški program: Op! 8.15 Na poti z Rudijem Zamanom, dokumentarna oddaja, 8.50 Na lepše, 9.15 Kino Fokus, 9.40 Slovenski magazin, 10.20 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 11.10 Halo TV, 12.15 Dobro jutro, 15.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.20 Slovenski vodni krog: Gračnica, dokumentarno-izobraževalni film, 17.00 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Ribič Pepe: Kako je Pepe pospravljaval, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.05 Slovesnost ob podelitvi Zoisovih nagrad in priznanj, priznanja Ambasador znanosti in Puhovega priznanja 2017, 21.15 Ambienti, 21.50 Most na Ibarju, koprodukciski film, 23.30 Imago Sloveniae - Big band RTV Slovenija s solisti, 0.30 Glasbeni spoti, 1.35 Zabavni kanal, 5.55 Glasbeni spoti

SPROSTITUTE SE IN ODDAHNITE SI Z DRUŽINO V TERMAH LENTI!

Obiščite nas in prekusite NOV, MODEREN DOŽIVLJAJSKI BAZENSKI KOMPLEKS, kjer veliki tobogan, družinski in otroški tobogani, jacuzzi, vodni slapovi, vodni masažni ležalniki gostom nudijo obilico možnosti za sprostitve, rekreacijo in zabavo.

V kolikor v mesecu novembru kupite vstopnico za kopališče in tudi vstopnico za doživljajski kompleks, BOSTE SODELOVALI V NAGRADNEM ŽREBANJU, kjer lahko

osvojite wellness vikend paket v Thermalnem Hotelu Balance**** in družinske vstopnice za Terme Lenti (2+2).

Terme Lenti - Polne življenja! Polne doživetij!

LAZÍTSON, PIHENJEN CSALÁDJÁVAL A LENTI TERMÁLFÜRDŐBEN!

Látogasson el hozzánk és próbálja ki az ÚJ, MODERN FEDETT ÉLMÉNYFÜRDŐT, ahol óriáscsúszda, családi- és gyermekcsúszdák, jacuzzi, nyakzuhanyok, masszázsigények kínálnak felüdülést és szórakozást a vendégeknek.

Ha novemberben a fürdőbelépő mellé élményfürdő jegyet is vásárol NYEREMÉNYJÁTÉKBAN VEHET RÉSZT, melyen egy wellness hétvégét sorsolunk

ki a négycsillagos Thermal Hotel BALANCE-ba és családi belépőket (2+2 fő) a Lenti fürdőbe.

Lenti Termálfürdő - Tele étellel! Tele élménnyel!

www.lentifurdo.hu -- furdo@lenti.hu -- Tel:(00 36) 92/351-320

SPOMINSKA TABLA ERNESTI EÖRYJI

Na slavlje, v okviru steroga so predstavili tüdi knjigo o življenji in deli častnoga predsednika GZS, je prišla tüdi ministrica za obrambo Andreja Katič. Ona je v svojon guči pravla, ka je gasilska organizacija ena najbolje fontoških v rosagi in cujdala: »Vsakša organizacija uživa ugled zavolo posameznikov, steri jo sestavljajo. Vördjem, ka te se pri svojom deli in odločitvaj dostakrat spaumnili na toga velkoga človeka in ka te se ravnali po njegovom zgledi.«

Foto: arhiv občine Hodoš

Ob prvi obletnici smrti so na občinski zidini na Hodoši odkrili spominsko tablo Ernesti

Eöryji, dugoletnomi (od 1989. do 2007. leta) predsedniki Gasilske zveze Slovenije (GZS).

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtak
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUBB

VABILO

Slovenska samouprava Monošter - Slovenska ves
in
parlamentarna zagovornica Slovencev
vas vljudno vabita
K SVEČANI SLOVENSKE SVETI MAŠI
ob 10. obletnici
zagotavljanja verskega življenja v slovenskem
maternem jeziku
v obliki mesečnih
slovenskih maš v Monoštru, ki bo
19. novembra 2017 ob 14.00 uri v baročni cerkvi v
Monoštru

Mašo daruje: msgn. Franc Režonja, škofovski vikar
za narodnosti murskosoboške škofije v somaševanju
s slovenskimi duhovniki
Pri maši sodelujejo:

Cerkveni pevski zbor sveta Cecilija z Gornjega Senika
- zborovodja dr. Gábor Sebestyén
Cerkveni pevski zbor Zveze Slovencev na
Madžarskem iz Števanovcev
Ljubiteljski slovenski cerkveni pevski zbor iz Monoštra
- zborovodkinja Marija Trifusz

MEGHÍVÓ

Szentgotthárd - Rábatótfalu Szlovén Nemzetiségi
Önkormányzata
és az

Országgyűlés Szlovén Nemzetiségi Szószólója
ÜNNEPI SZENTMISÉRE
várják Önt tisztelettel

a Szentgotthárdon a szlovén anyanyelvű hitélet
ápolásáért kezdeményezett és rendszeressé vált
szlovén nyelvű szentmisék
10. évfordulóján

2017. november 19. (vasárnap) 14.00 órára
a szentgotthárdi Nagyboldogasszony templomban

A szentmise főcelebránsa: Režonja Franc, a
Muraszombati Püspökség nemzetiségekért felelős
püspöki helynöke
A szentmisén közreműködik:

A Felsőszölnöki Keresztelő Szent János Plébánia
Szent Cecília Egyházi Kórusa - kórusvezető: dr.
Sebestyén Gábor

A Magyarországi Szlovének Szövetsége
Apátistvánfalvi Szlovén Egyházi Kórusa - kórusvezető:
dr. Sebestyén Gábor

A Szentgotthárdi Nagyboldogasszony Plébánia
Alkalmi Szlovén Egyházi Kórusa - kórusvezető: Variné
Trifusz Mária